

TNO innovation
for life

Mariska Klein Velderman

Marianne de Wolff

nationale
wetenschaps
agenda

› **REFLECTIETOOL 'JONGEREN IN DE JGZ'**
GELIJKE KANSEN IN DE JGZ:

*HOE KUNNEN OPEENSTAPELING VAN ONGEZOND GEDRAG EN
GEZONDHEIDSPROBLEMEN VAN JONGEREN VOORKOMEN?*

› HET HEY PROJECT

WWW.GELIJKEKANSENVOOOREENDIVERSEJEUGD.NL

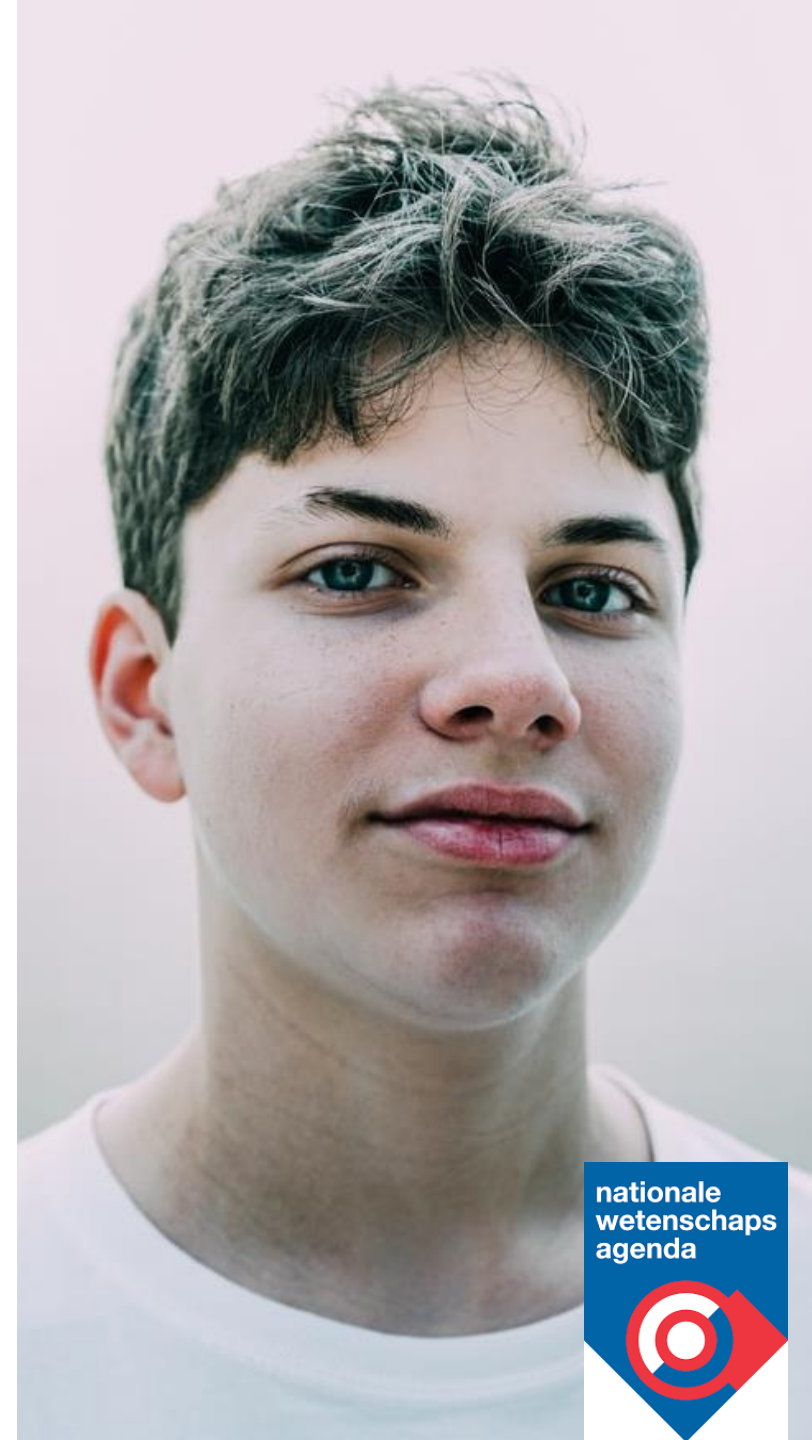
- › Nationale Wetenschaps Agenda: 3 jarig startimpuls van de route Jeugd
- › Vijf onderzoeksprogramma's:
 - › Sociale cohesie in de klas
 - › **Gelijke kansen in jeugdgezondheid**
 - › Stress Less
 - › Kracht van Ontmoeting
 - › Aanvullend onderwijs

HEY project
Health (in)Equity
Youth

DRIE VRAGEN

1. Wat maakt kwetsbaar in de adolescentie?
2. Hoe kijken jongeren zelf naar kwetsbaarheid?
3. Wat is de rol van de JGZ, en hoe kan die rol versterkt worden?

nationale
wetenschaps
agenda

1. WAT MAAKT KWETSBAAR IN DE ADOLESCENTIE?

- › Mentale gezondheid op 11-jaar is belangrijke voorspeller voor mentale gezondheid op latere leeftijd
- › Langdurige opeenstapeling van **obesitas gerelateerd gedrag*** (13,16,19 jaar) hangt samen met een verslechtering in mentale gezondheid.
- › Stressvolle gebeurtenissen (13,16,19 jaar) bleken GEEN significante verklaring voor deze verslechtering in mentale gezondheid.
- › Geen kritische periode voor het ontwikkelen van mentale problemen.

* overgewicht, niet ontbijten en weinig lichaamsbeweging

1. WAT MAAKT KWETSBAAR IN DE ADOLESCENTIE?

Conclusies

- › Er is geen **kritische periode** tijdens de adolescentie voor het ontwikkelen van mentale problemen.
- › Aandacht voor **mentale problemen** op de basisschool: belangrijk!

2. HOE KIJKEN JONGEREN ZELF NAAR KWETSBAARHEID?

Drie thema's in literatuur over schooluitval :

- › Gebrek aan (zelf)vertrouwen
- › Onveilige of niet-welkome school- of thuissituatie
- › Veel stress door situatie

Gesprekken met jongeren:

- › Kwetsbaarheid is het moment waarop een jongere zich bloot geeft en zijn/haar situatie bespreekt met een ander.
- › Luisteren, vertrouwen, en niet-veroordelen van belang bij hulp

3. WAT IS DE ROL VAN DE JGZ EN HOE KAN DIE VERSTERKT WORDEN?

Factoren relevant voor gelijke kansen in JGZ

4 Categorieën:

- › Wat moet je weten/meten als professional?
- › Cliënt, vorm en proces van het contact
- › Vakmanschap versterkende tools
- › Positionering JGZ

3. WAT IS DE ROL VAN DE JGZ EN HOE KAN DIE VERSTERKT WORDEN?

Reflectietool Jongeren in de JGZ

Uitkomsten van dit deelproject omzetten naar een **praktisch hulpmiddel** voor de JGZ

Maakt kennis en inzichten over kwetsbaarheid in de adolescentie uit het HEY project toepasbaar

Instrument bedoeld voor:

- Reflectie op een aanpak of werkwijze (Reflectie op aanpak)
- Reflectie op jezelf of een team (Reflectie op zelf/team).

Reflectietool jongeren in de JGZ

NAAR DE VRAGENLIJST REFLECTIE OP AANPAK →

NAAR DE VRAGENLIJST REFLECTIE OP ZELF/TEAM →

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) heeft een belangrijke poortwachtersrol. JGZ-professionals signaleren risico's en problemen van de jeugd en bieden of organiseren ondersteuning waar nodig. Als het gaat om de (psychosociale) gezondheid van jongeren, wat zou je als professional dan idealiter meten en moeten weten? Hoe wordt de JGZ optimaal gepositioneerd en wat is een goede vorm voor contact? Welke vakmanschap versterkende tools kunnen hierin ondersteunend zijn?

Deze reflectietool 'Jongeren in de JGZ' heeft als doel om JGZ-professionals te inspireren en te stimuleren tot reflecteren op de JGZ-uitvoeringspraktijk in de adolescentiefase. De tool maakt wetenschappelijke kennis en inzichten over kwetsbaarheid in de adolescentie, praktisch toepasbaar in de JGZ-praktijk.

U wordt als JGZ-professional of manager in de tool uitgedaagd tot een systematische reflectie op de gebruikte aanpak binnen de organisatie en het eigen handelen (van uzelf en/of uw team):

1. Reflectie op aanpak: In hoeverre komen de verschillende aspecten die relevant zijn met betrekking tot ongelijkheid en kwetsbaarheid van jongeren, voldoende aan bod in de aanpak voor jongeren die in uw JGZ-organisatie gebruikt wordt?
2. Reflectie op zelf/team: In hoeverre worden deze verschillende aspecten in de praktijk uitgevoerd door uzelf en/of uw team?

VRAGENLIJST

Reflectie op aanpak

NAAR DE VRAGENLIJST REFLECTIE OP ZELF/TEAM →

INVULINSTRUCTIE

Voor de reflectie op de aanpak kunt u hieronder iedere vraag beantwoorden met een score tussen 1 en 5. Een score van 1 betekent dat een aspect geen onderdeel is van de aanpak en een score van 5 betekent dat het aspect een duidelijk en concreet beschreven onderdeel is van de aanpak. Kies per vraag het antwoord dat volgens u het beste past. De antwoordcategorieën worden hiernaast nader toegelicht.

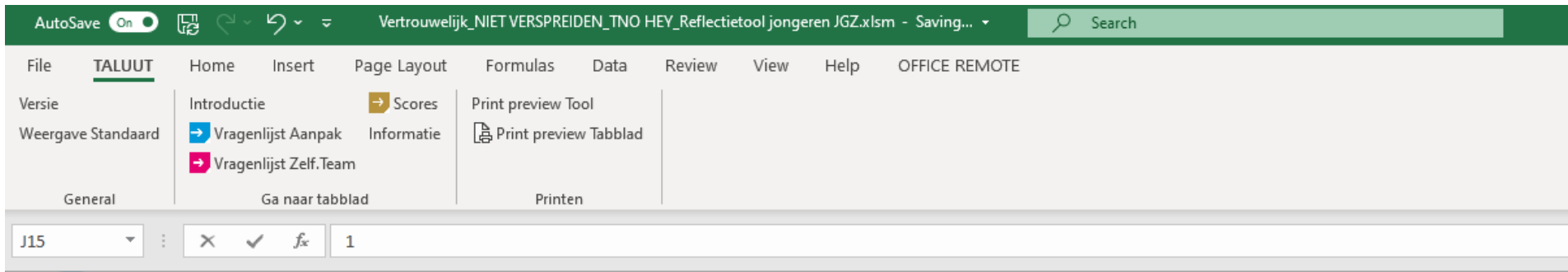
Na het invullen van de reflectietool worden de uitkomsten weergegeven in twee figuren: per afzonderlijk thema en per categorie.

NAAR DE UITKOMSTEN →

SCHAAL 1-5

- score 1** Dit aspect is **geen onderdeel** van de werkwijze. Het aspect komt **in het geheel niet** aan bod in de beschrijving van de methodiek.
- score 2** Dit aspect **kan onderdeel zijn** van de werkwijze, maar **nergens wordt expliciet beschreven** hoe dit thema of aspect aan bod kan komen.
- score 3** Dit aspect **kan onderdeel zijn** van de werkwijze. Er wordt **globaal beschreven** hoe dit thema of aspect aan bod kan komen.
- score 4** Dit aspect **is onderdeel van** de werkwijze. Er wordt **globaal beschreven** hoe dit thema of aspect aan bod komt.
- score 5** Dit aspect is **duidelijk onderdeel** van bij de werkwijze en er wordt **concreet beschreven** hoe dit aspect nagevraagd moet worden bij het contactmoment.

ONVEILIGE OMGEVING

In hoeverre wordt in deze aanpak gevraagd...

- 1 naar ingrijpende gebeurtenissen voor een jongere, zoals ernstige ziekte, verlies van dierbaren, of (echt)scheiding?
- 2 naar de mate van stress die de jongere ervaart?
- 3 of de jongere zich onveilig voelt bij vrienden/leeftijdsgenoten, bijvoorbeeld door buitensluiten en/of pesten?
- 4 of de jongere zich onveilig voelt op school door buitensluiten en/of pesten?
- 5 of de jongere zich onveilig voelt in de thuissituatie/gezin ? (denk aan mishandeling, verwaarlozing, of geweld tussen ouders)

TOTAALSCORE

LEEFSTIJL

In hoeverre wordt in deze aanpak...

- 6 het gewicht van de jongere gemeten?
- 7 het gewicht met de jongere besproken?
- 8 nagevraagd of de jongere regelmatig ontbijt?
- 9 nagevraagd of de jongere lichaamsbeweging heeft en in welke mate?
- 10 navraag gedaan naar alcoholgebruik?
- 11 navraag gedaan naar drugsgebruik?
- 12 navraag gedaan naar gameverslaving?

TOTAALSCORE

SCORE 1-5

1
1,0

1
1,0

Hier vul je jouw score in tussen 1 en 5. De totalen worden automatisch berekend

REFLECTIETOOL JONGEREN IN DE JGZ

Wat moet je weten/meten als professional

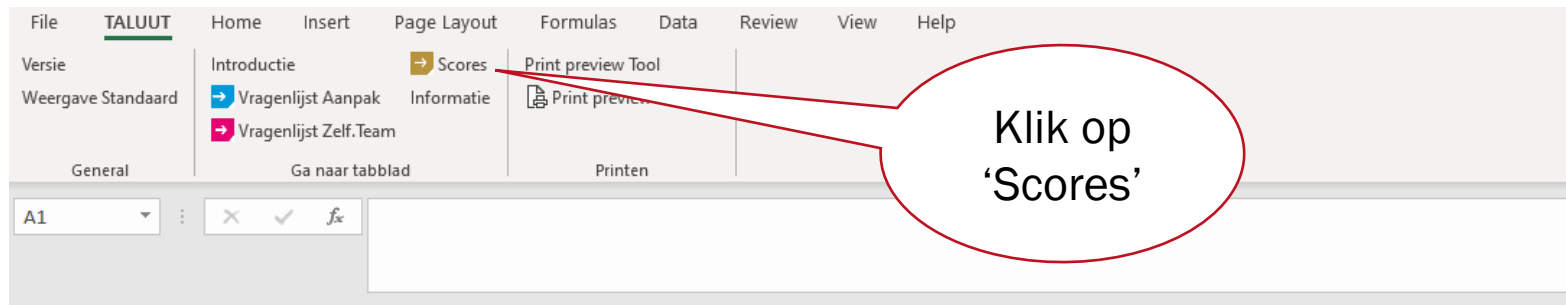
- • Onveilige omgeving (bv. onveilig voelen op school, stressbeleving, of ingrijpende gebeurtenissen)
- • Leefstijl (bv. gewicht, middelengebruik)
- • Internaliserende en externaliserende problematiek
- • Schooluitval
- • Sociale omgeving (bv. vrienden)

Client, vorm en proces

- • Vorm van het contact
- • Houding van de professional
- • Regie jongere

Vakmanschap versterkende tools

Positionering JGZ

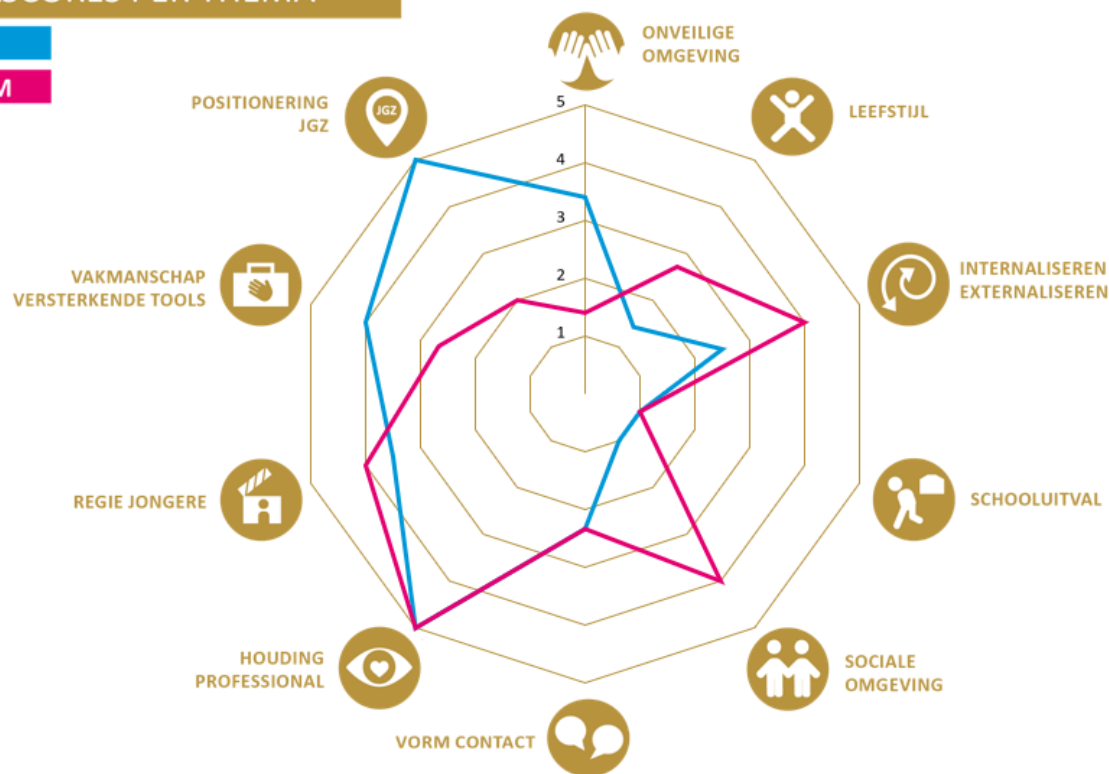
UITKOMSTEN

Reflectie jongeren in de JGZ

TOTAALSCORES PER THEMA

AANPAK

ZELF/TEAM

INSPIRATIE DOCUMENT

Bij de reflectietool hoort een **document** waarin achtergrond en toelichting beschreven wordt

- › Hoe is de tool tot stand gekomen?
- › Uitleg van de categorieën waarin de 42 factoren ingedeeld zijn
- › Hoe kun je de tool gebruiken?
- › Wat levert het je op als professional, of als JGZ organisatie?
- › Drie voorbeelden van aanpakken waarop de tool uitgetoet is

- › <https://tinyurl.com/inspiratiedocument>

Gelijke kansen in jeugdgezondheid

Hoe kunnen we opeenstapeling van ongezond gedrag en mentale gezondheidsproblemen van jongeren voorkomen?

The infographic features a central title in pink and black text. Below the title is a question in black text. The background is white with a pink footer. There are ten circular icons in a gold color: a hand holding a tree, a person with arms raised, a circular arrow, a person carrying a box, two people holding hands, two speech bubbles, an eye with a heart inside, a house with a flag, a hand holding a briefcase, and a location pin with 'JGZ' inside.

WAT LEVERT HET OP?

Doel: inspiratie en reflectie op de aanpak/eigen werkwijze

Reflectie aanpak

- Waar zitten witte vlekken?
- Welk aspect krijgt weinig/geen aandacht?
- Wat zijn mogelijkheden voor verbetering of doorontwikkeling?
- Verschillen tussen methoden

Reflectie zelf/team:

- Waar staat een professional / team ten opzichte van de werkwijze in de organisatie?

Contactpersoon:
Yvonne Vanneste onderzoeker, adviseur
Telefoon: 06 - 83 77 83 91
E-mail: yvanneste@ncj.nl

In contact met jongeren. Hoe dan? Krijg inzicht met de reflectietool 'Jongeren in de JGZ'

vrijdag 29 oktober 2021

Wat maakt jongeren kwetsbaar? En welke onderliggende mechanismen spelen die bijdragen aan een opeenstapeling van ongezond gedrag en mentale gezondheidsproblemen? Antwoorden op onder andere deze onderzoeksvragen werden door TNO en het NCJ vertaald naar de reflectietool 'Jongeren in de JGZ'. Met deze reflectietool kan de JGZ inventariseren in hoeverre haar activiteiten en werkwijze van professionals en teams aansluiten bij deze thematiek. Naast de reflectietool is nu ook een inspiratiedocument beschikbaar over wat de inzet van de reflectietool oplevert.

Onderzoek naar kwetsbaarheid in de adolescentie en de rol van de JGZ

Drie jaar lang bogen TNO, UMCG, Hanzehogeschool Groningen en LUMC zich samen met het NCJ en verschillende JGZ-organisaties over de vraag hoe opeenstapeling van ongezond gedrag en mentale gezondheidsproblemen van jongeren kan worden voorkomen. De resultaten van dit onderzoek naar kwetsbaarheid in de adolescentie en de rol van de jeugdgezondheidszorg hierbij - het HEY project (Health (in)Equalities Youth) - leidden tot een reflectietool 'Jongeren in de JGZ'. De Reflectietool maakt beschikbare kennis en inzichten over kwetsbaarheid in de adolescentie uit dit onderzoek toepasbaar. De reflectietool geeft inzicht in de mate van aandacht voor relevante succes- en faalfactoren in een aanpak door de professional zelf of door een team en biedt aanknopingspunten voor doorontwikkeling.

[BEKIJK DE REFLECTIETOOL >](#)

Over het inspiratiedocument

In het inspiratiedocument lees je over de totstandkoming van de reflectietool 'Jongeren in de JGZ'. Ook beschrijft het de toepassingen van deze tool in de JGZ en over wat het je als JGZ-professional, -team en -organisatie oplevert. Daarnaast vind je informatie over het gebruik, inclusief disclaimers. Afsluitend worden de belangrijkste onderzoeksresultaten van het HEY project, inclusief verwijzingen naar de wetenschappelijke publicaties, gedeeld. En ter inspiratie wordt een drietal voorbeelden van ingevulde Reflectietools getoond. We hopen hiermee jullie te inspireren en te stimuleren tot reflectie op de eigen uitvoeringspraktijk in de adolescentieperiode.

[BEKIJK HET INSPIRATIEDOCUMENT >](#)

UITPROBEREN (5-10 MINUTEN)

- › <https://tinyurl.com/reflectietool>
- › <https://tinyurl.com/inspiratiedocument>
- › Open de tool (eerst de excel downloaden en dan openen, 'enable editing').
- › Maak een keuze tussen Vragenlijst Aanpak / Vragenlijst Zelf-Team
- › Beantwoord een aantal vragen, denk niet te lang na
- › Klik op 'scores' voor het eindresultaat in een spinnenweb
- › Wat is je eerste indruk?

MEER WETEN?

 mariska.kleinvelderman@tno.nl / marianne.dewolff@tno.nl

 [gelijkekansenvooreendiversejeugd.nl/
programmas-ouders/gelijke-kansen-in-jeugdgezondheid/](http://gelijkekansenvooreendiversejeugd.nl/programmas-ouders/gelijke-kansen-in-jeugdgezondheid/)

NIEUW ONDERZOEK NAAR DE REFLECTIETOOL!

2021-2022

umcg

Hanzehogeschool Groningen
University of Applied Sciences

Lisette Wijbenga

WAAROM DIT ONDERZOEK?

- › Wetenschappelijk onderzoek niet altijd toegankelijk voor professional
- › Een tool die de JGZ uitvoeringspraktijk versterkt
- › Voor én door JGZ: kwalitatief en nuttig instrument
- › Kritische reflectie: in hoeverre zijn we geslaagd?

WAT IS HET ONDERZOEK?

Onderzoeksvragen:

1. Wat vinden jullie van de reflectietool (**acceptability**)?
2. Waarom zouden jullie de reflectietool wel/niet gebruiken (**demand**)?

Focusgroepen:

- › Een sessie van ongeveer 2-3 uur
- › 6-8 JGZ medewerkers uit hetzelfde team
- › Reflectietool samen invullen op veelgebruikte methode
- › Direct evalueren
- › Sterke en verbeterpunten tool bespreken
- › Wij komen bij jullie op locatie

WAT LEVERT HET DE JGZ OP?

- › Een bruikbaar instrument!
- › Bij gebruik:
 - › Kritisch reflecteren op eigen werk en eigen team
 - › Inzicht in verschillen tussen teams en collega's voor een (nog) betere aansluiting van de JGZ op jongeren

We hopen dat jullie enthousiast zijn geworden!

Meedoen? Mail: l.wijbenga@umcg.nl

BEDANKT VOOR JULLIE AANDACHT

